

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

RAPORT
privind activitatea zonelor economice libere
ale Republicii Moldova
în anul 2011

CHIȘINĂU 2012

I. Acțiunile statului privind crearea, coordonarea și monitorizarea activității zonelor libere

În perioada de gestiune Guvernul a continuat procesul perfecționării **legislației privind zonele libere**, precum și a controlului asupra respectării acesteia.

În scopul aducerii unor acte normative în concordanță cu Legea nr.175 pentru modificarea și completarea Legii nr.440-XV din 27 iulie 2001 cu privire la zonele economice libere, a fost elaborat proiectul legii „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea articolului 4 din Codul vamal al Republicii Moldova”. În luna august 2011 a fost aprobată Hotărîrea Guvernului nr.607 prin care acest proiect a fost remis Parlamentului. Actualmente, proiectul legii se află în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe. Proiectul de lege prevede excluderea noțiunii de frontieră vamală referitor la perimetrul zonelor libere, ceea ce oferă posibilitatea de a lichida unele contradicții existente în legislația în vigoare.

În afară de aceasta, în luna iulie 2011 a fost adoptată Hotărîrea Guvernului nr. 538 prin care au fost adoptate modificări în Regulamentul cu privire la modul de trecere a frontierei zonei economice libere, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 686 din 30 mai 2002, care prevede modificări analogice.

Guvernul ține sub **control** activitatea zonelor libere și respectarea legislației în domeniu. Astfel, pe parcursul ultimilor ani procedura de efectuare a controalelor a fost racordată la cerințele legislației în vigoare.

În anul 2011, în zonele libere au fost efectuate 34 de controale (în anul 2010 - 24). Toate controalele au fost efectuate în prezența reprezentanților Administrației zonei libere corespunzătoare, ulterior fiind aduse la cunoștința Administratorilor rezultatele acestora. Majoritatea controalelor (17) au fost efectuate în ZAL PP "Otaci-Business".

Pe parcursul anului 2011 colaboratorii Ministerului Economiei au participat, în calitate de membri ai comisiilor de concurs ale zonelor libere, la pregătirea și desfășurarea a 11 concursuri pentru dreptul de a deveni rezident al zonei libere. În cadrul concursurilor au fost selectate 16 rezidenți, din care cu activitatea de producere se vor ocupa 7 rezidenți, cu acordarea serviciilor – 5 rezidenți, 1 rezident - cu sortarea,

ambalarea, marcarea și alte operațiuni față de mărfurile tranzitate prin teritoriul Republicii Moldova și 3 rezidenți – cu activitatea comercială externă.

În afară de aceasta, ministerul a organizat 17 ședințe de lucru cu rezidenții și Administratorii zonelor libere, unde s-a discutat un șir de chestiuni legate de înlăturarea problemelor existente și asigurarea unei dezvoltări stabile a zonelor libere.

În scopul **mediatizării activității** zonelor libere, Ministerul Economiei elaborează trimestrial și prezintă Guvernului, rapoarte privind activitatea Administrațiilor și rezidenților acestora, întocmește diverse materiale analitice. Aceste materiale sînt plasate și pe site-ul ministerului.

Informația vizînd activitatea zonelor libere este în permanență transmisă și în adresa altor organe ale administrației publice, unor investitori, companiilor de consulting și de publicitate.

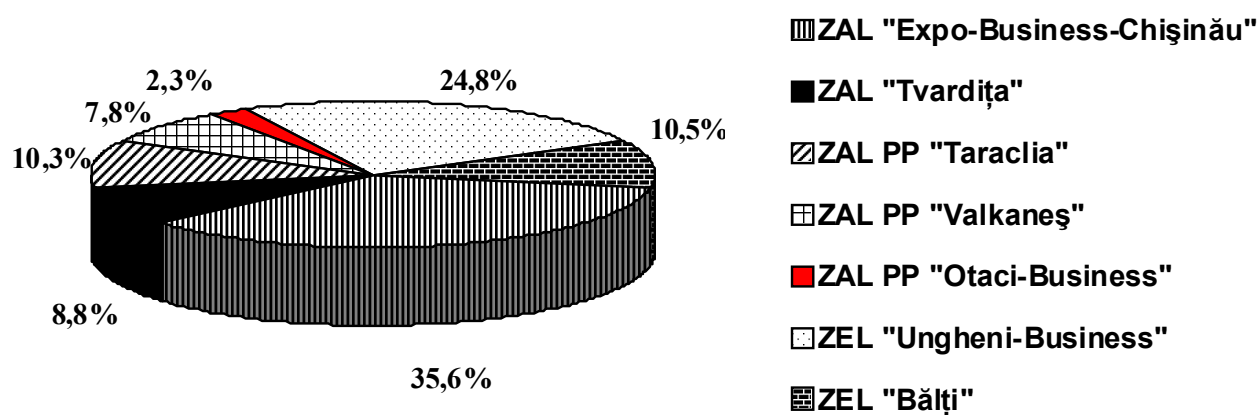
Mai mult, ministerul colaborează periodic cu mass-media în scopul diseminării informației privind activitatea zonelor economice libere.

II. Principalele rezultate ale activității zonelor libere

Conform situației din 1 ianuarie 2012, în 7 zone economice libere erau înregistrați 162 de rezidenți. **Numărul** angajaților rezidenților zonelor libere, conform datelor la sfârșitul anului 2011, a constituit 5875 persoane, majorându-se cu 14% în comparație cu sfârșitul anului 2010. Din numărul total al angajaților, 2256 de persoane au activat în ZEL "Bălți", 1943 de persoane în ZEL "Ungheni-Business", 1021 de persoane în ZAL "Expo-Business-Chișinău", 283 de persoane în ZAL "Tvardița", 230 persoane în ZAL PP "Valkaneș", 124 de persoane în ZAL PP "Otaci-Business" și 18 persoane în ZAL PP "Taraclia".

Volumul total al investițiilor în zonele libere, pe parcursul întregii activități, la 1 ianuarie 2012 a constituit 145,9 mil. dolari SUA, dintre care în 2011 au fost investite 15,5 mil. dolari SUA.

Figura 1. Ponderea volumului investițiilor atrase (pe zone),
conform situației din 01.01.2012

Din volumul total al investițiilor 51,9 mil. dolari SUA revin ZAL "Expo-Business-Chișinău", 36,1 mil. dolari SUA ZEL "Ungheni-Business", 15,3 mil. dolari SUA ZEL "Bălți", 15,1 mil. dolari SUA ZAL PP "Taraclia", 12,8 mil. dolari SUA ZAL "Tvardița", 11,4 mil. dolari SUA ZAL PP "Valkaneș" și 3,3 mil. dolari SUA

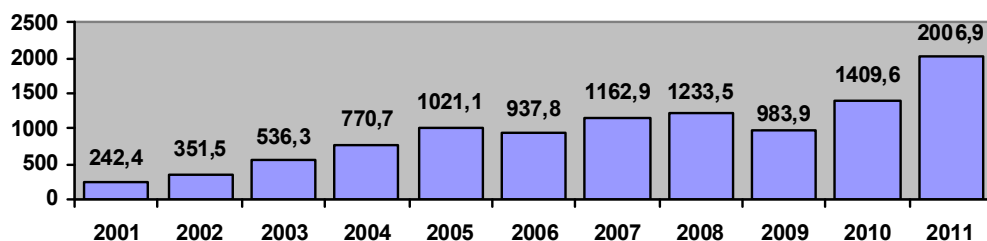
ZAL PP "Otaci-Business". În comparație cu anul 2001 (33,8 mil. dolari SUA) volumul investițiilor atrase în zonele libere a crescut de 4,3 ori.

Tabelul 1. Volumul investițiilor în zonele economice libere
(cumulativ de la începutul activității)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Volumul total de investiții, mil. dolari SUA	40,8	51,3	60,4	72,1	88,2	100,8	119,9	124,7	128,7	145,9
în % față de anul precedent	120,6	125,8	117,8	119,4	122,3	114,2	118,9	104,0	103,3	113,3
sporul anual al investițiilor, mil. dolari SUA	7,0	10,5	9,1	11,7	16,1	12,6	19,1	4,8	4,0	17,2
din volumul total de investiții – ponderea pe zone, %										
ZAL "Expo-Business- Chișinău"	46,7	47,2	44,1	42,2	39,0	39,4	39,4	39,1	38,1	35,6
ZEL "Ungheni-Business"	x	1,4	3,3	11,4	22,2	24,7	28,5	28,4	24,4	24,8
ZAL PP "Taraclia"	31,8	26,3	22,3	18,6	15,3	14,9	12,6	12,1	11,7	10,3
ZAL "Tvardița"	2,3	8,1	14,6	13,9	11,9	10,6	9,4	9,9	9,7	8,8
ZAL PP "Valkaneș"	18,2	16,2	15,1	13,3	11,1	9,7	8,5	8,4	8,5	7,8
ZAL PP "Otaci-Business"	1,0	0,8	0,6	0,6	0,5	0,7	1,6	2,1	2,4	2,3
ZEL "Bălți"	x	x	x	x	x	x	x	x	5,2	10,5

În zonele libere crește ponderea activității industriale, care a devenit genul prioritar de activitate. În anul 2011, volumul total al **mărfurilor produse și serviciilor prestate** în zonele libere a constituit circa 2,9 mild. lei, din care ponderea producției industriale a constituit 69,4%.

Figura 2. Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în zonele libere, mil. lei

Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în total pe zonele libere în anul 2011 s-a majorat semnificativ cu 42,4% (în prețuri curente) față de anul precedent și a constituit 2066,9 mil. lei sau 6,1% din volumul producției industriale fabricat în aceeași perioadă de către întreprinderile industriale ale Republicii Moldova de toate formele de proprietate (33048 mil. lei). Cea mai mare parte a producției industriale fabricată în zonele libere în valoare de 1648,1 mil. lei sau 82,1% a fost exportată. În total volumul exportului mărfurilor și serviciilor din zonele economice libere în anul 2011 s-a majorat cu 3/4 și a constituit 2161,8 mil. lei sau 8,3% din volumul exportului Republicii Moldova în anul 2011 (în anul 2004 ponderea zonelor economice libere în exportul total al Republicii Moldova a constituit 4,3%).

Stocurile producției la depozite în anul 2011 s-au majorat de circa 1,5 ori în comparație cu anul 2010 și au constituit 61,6 mil. lei.

Tabelul 2. Ritmurile de creștere ale producției industriale în zonele libere

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Sporul vânzărilor nete ale producției industriale (în prețuri curente):										
<i>în % față de anul precedent</i>	de 1,5 ori	de 1,5 ori	de 1,4 ori	de 1,3 ori	- 9%	de 1,2 ori	5,5%	-20,2%	43,3%	42,4%
<i>mil. lei</i>	126,2	167,7	210,7	250,5	- 83,3	225,0	63,7	- 249,6	425,7	597,3
Din volumul total al vânzărilor nete ale producției industriale:										
<i>livrate la export, %</i>	67,7	74,8	67,9	61,5	71,0	70,8	70,8	68,3	76,5	82,1
<i>livrate în Republica Moldova, %</i>	31,5	24,3	24,3	29,2	19,9	19,8	21,4	20,1	14,5	11,1
<i>livrate altor rezidenți ai zonelor libere, %</i>	0,8	0,9	7,8	9,3	9,1	9,4	7,8	11,6	8,9	6,8

În pofida faptului, că Legea cu privire la zonele economice libere, modificată în iulie 2010, a anulat restricții privind livrarea mărfurilor (serviciilor) pe restul teritoriului vamal al Republicii Moldova și, în prezent, rezidenții zonelor libere pot livra în țară toată producția fabricată, din tabelul nr. 2 se observă creșterea livrărilor

producției industriale spre export și, respectiv, diminuarea livrărilor acesteia în Moldova.

Însă, în unele zone situația este diferită. Dacă, rezidenții ZEL ”Bălți” și ZAL PP ”Valkaneș” livrează, practic, toată producția industrială spre export, atunci rezidenții ZAL ”Expo-Business-Chișinău”, beneficiind de garanțiile de stat, continuă să livreze pe piața internă circa 48% din volumul producției fabricate.

Tabelul 3. Ponderea zonelor libere în volumul total al vânzărilor nete ale producției industriale (%)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ponderea vânzărilor nete ale producției industriale pe zone libere:										
<i>ZAL ”Expo-Business-Chișinău”</i>	70,4	53,9	46,2	41,3	26,9	27,1	30,1	29,0	22,8	18,9
<i>ZAL ”Tvardița”</i>	9,7	6,7	7,5	12,4	5,8	11,1	12,3	15,5	17,8	12,8
<i>ZAL PP ”Taraclia”</i>	1,4	7,3	6,0	3,2	2,9	4,4	3,0	0,1	0,0	0,0
<i>ZAL PP ”Valkaneș”</i>	16,9	31,9	25,8	15,0	11,9	5,3	9,1	12,1	14,8	11,1
<i>ZAL PP ”Otaci-Business”</i>	1,6	-	-	-	-	0,4	0,5	1,2	0,2	0,3
<i>ZEL ”Ungheni-Business”</i>	x	0,2	14,5	28,1	52,5	51,7	45,0	42,1	38,8	46,1
<i>ZEL ”Bălți”</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	5,6	10,8

În anul 2011 rezidenții zonelor libere au produs cablaj electric pentru autoturisme în sumă de 216 mil. lei, 2,3 mil. buc. huse pentru scaune automobil, 1,1 mil. dal vin din struguri, 305,4 mii dal de divin, 363,3 mil. unități articolelor din plută pentru îmbutelierea băuturilor alcoolice, aparate electronice și arzătoare de gaz în sumă de 2,1 mil. lei, mobilă în sumă de 53,2 mil. lei, 1581 tone peliculă polimeri, 2,1 mii tone de păcură, precum și 2,8 mil. m² de covoare și 130,8 mii litri de vopsea, etc.

Un alt gen de activitate permis pentru efectuare în zonele economice libere este **sortarea, ambalarea, marcarea și alte asemenea operațiuni cu mărfurile tranzitate prin teritoriul vamal al Republicii Moldova**. În 2011 volumul acestor operațiuni a constituit 14,4 mil. lei.

În anul 2011 a continuat să se dezvolte **activitatea comercială externă**, care s-a desfășurat în cinci zone libere din cele șapte (cu excepția ZAL "Tvardița" și ZEL "Bălți"). Volumul vânzărilor nete pentru anul 2011 a constituit 499,5 mil. lei.

Printre **alte genuri auxiliare de activitate** permise de legislație se enumără construcțiile, serviciile comunale, activitatea de arendă și depozitare, alimentația publică.

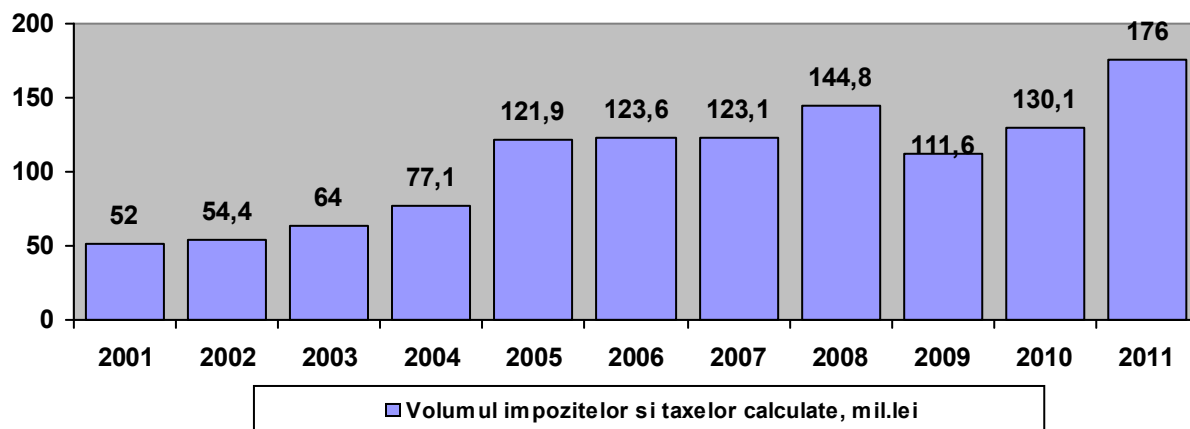
În ultimii 5 ani volumul total al serviciilor în cadrul acestor genuri de activitate a crescut de 6 ori. Dezvoltarea rapidă a genurilor auxiliare de activitate sporește atractivitatea zonelor libere, formează un mediu favorabil de afaceri, creează condiții necesare pentru atragerea investițiilor de proporții și realizarea proiectelor industriale.

Tabelul 4. Genurile auxiliare de activitate în zonele libere

	2007	2008	2009	2010	2011
<i>Volumul vânzărilor nete pe genuri auxiliare de activitate, mil. lei (în prețuri curente)</i>	45,6	56,2	56,6	68,0	274,4
<i>în % față de anul precedent</i>	142,5	123,3	100,7	120,0	de 4 ori

Dat fiind, că din anul 2001 comerțul angro și cu amănuntul, activitatea expozițională, prestarea serviciilor bancare, de asigurare, hoteliere și turistice nu mai sînt prevăzute de lege, a fost stopată înregistrarea rezidenților în aceste domenii. După cum s-a menționat, acei rezidenți care realizau astfel de proiecte investiționale pînă la punerea în aplicare a modificărilor în legislație, au avut dreptul să desfășoare în continuare activitățile respective pe parcursul a încă 10 ani. Totuși, din septembrie 2011 aceasta activitate a fost interzisă.

Volumul **comerțului și cel al serviciilor prestate contra plată**, desfășurate în anul 2011 de către rezidenți în cadrul garanțiilor de stat, a constituit 94,5 mil. lei și 1,9 mil. lei, respectiv. Volumul esențial al comerțului și al serviciilor prestate contra plată revine rezidenților din subzona "Valea Morilor" a ZAL "Expo-Business-Chișinău" și rezidenților ZAL PP "Taraclia".

Figura 3. Volumul impozitelor și taxelor calculate

Volumul total al **impozitelor și altor plăți obligatorii calculate** în anul de raportare a înregistrat cea mai mare creștere din momentul creării zonelor libere și conform situației din 1 ianuarie 2012 a constituit 176 mil. lei sau cu 35,3 % mai mult decât în anul 2010. Cea mai mare parte a impozitelor și taxelor colectate – 52,6%, revine în continuare ZAL "Expo-Business-Chișinău".

Tabelul 5. Volumul total de impozite și taxe calculate pe zone libere

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Volumul total de impozite și taxe calculate, mil. lei	54,4	64,0	77,1	121,9	123,6	123,1	145,3	111,6	130,1	176,0
în % față de anul precedent	104,7	117,5	119,7	de 1,6 ori	101,4	99,6	118,0	77,0	116,6	135,3
Sporul anual (micșorare), mil. lei	2,4	9,6	13,1	44,8	1,7	-0,5	22,2	-33,3	18,5	45,9

Ponderea considerabilă a zonei libere din mun. Chișinău în volumul total de impozite colectate este condiționată de volumul impunător al activității în cadrul garanțiilor de stat, orientată preponderent spre piața internă a Republicii Moldova. Conform legislației în vigoare, la exportul mărfurilor (serviciilor) se aplică facilități fiscale, pe când livrările din zona liberă pe piața internă se impozitează pe principii generale.

Administrațiile zonelor libere trebuie să monitorizeze mai minuțios respectarea de către rezidenți a obligațiilor de concurs, precum și cele stipulate în contractele încheiate cu acestea.

Pe parcursul anilor 2003-2007 administrațiile zonelor libere au exclus 30 de rezidenți pentru diverse încălcări sau din voință proprie a rezidentului, în anul 2008 - 5 rezidenți, în anul 2009 – 8 rezidenți, în anii 2010 și 2011 câte 14 rezidenți. În afară de aceasta, în perioada 2003-2011 pentru neexecutarea condițiilor contractuale, neachitarea datoriilor la plățile și taxele zonale, precum și pentru încălcarea cerințelor, stabilite de către Administrație în limitele competenței sale, au fost retrase autorizațiile pentru desfășurarea activității în zona liberă la 45 de rezidenți, iar la 11 rezidenți suspendate.

În anul 2011 de către administrațiile zonelor libere au fost desfășurate 17 concursuri de selectare ai rezidenților. În rezultatul desfășurării concursurilor au fost înregistrați 19 rezidenți (în anul 2010 – 26 de rezidenți).

III. Activitatea zonelor libere

După cum s-a menționat anterior, actualmente în Republica Moldova sînt înregistrate 7 zone economice libere.

ZAL "Expo-Business-Chișinău"

Zona liberă funcționează din anul 1996. Potrivit legii este constituită din 2 subzone: subzona amplasată în parcul "Valea Morilor" (5,8 ha) și subzona "Sud-Est" (23,61 ha).

În iulie 2002 a fost adoptată Legea cu privire la încetarea activității subzonei Zonei Antreprenoriatului Liber "Expo-Business-Chișinău" ("Valea Morilor"), pe teritoriul căreia în prezent activează 12 rezidenți în cadrul garanțiilor de stat, ceilalți rezidenți activează în subzona "Sud-Est".

Începînd cu anul 2003 funcția de Administrator principal este exercitată de către Nicolae Calin. Numărul personalului Administrației la începutul anului 2012 a constituit 40 de persoane.

În anul 2011 proprietatea Administrației a constituit 8,6 mil. lei.

Veniturile de facto ale Administrației în anul 2011 au constituit 6,75 mil. lei, majorîndu-se față de anul 2010 cu 15,3%. Sursele principale ale veniturilor sînt taxele zonale (3,7 mil. lei) și plăți pentru arendă (1,8 mil. lei).

Cheltuielile Administrației fiind la nivelul veniturilor. Mijloacele bănești ale Administrației sînt utilizate pentru dezvoltarea zonei libere și întreținerea aparatului. În atenția deosebită a Administrației în perioada gestionară a fost efectuarea și în continuare a lucrărilor de întreținere și amenajare a teritoriului și infrastructurii zonei libere. Pentru susținerea infrastructurii zonei libere au fost alocate 780,0 mii lei, la efectuarea altor lucrări gospodărești au fost utilizate mijloace în sumă de 1168,8 mii lei, plata pentru paza perimetrului zonei libere a constituit 149,9 mii lei. Suma investițiilor în mijloace fixe în 2011 pe Administrația zonei libere a constituit 1006,7 mii lei (circa 86 mii dol SUA).

Tot teritoriul zonei libere dispune de îngrădire sigură, iar regimul de trecere se respectă pe deplin.

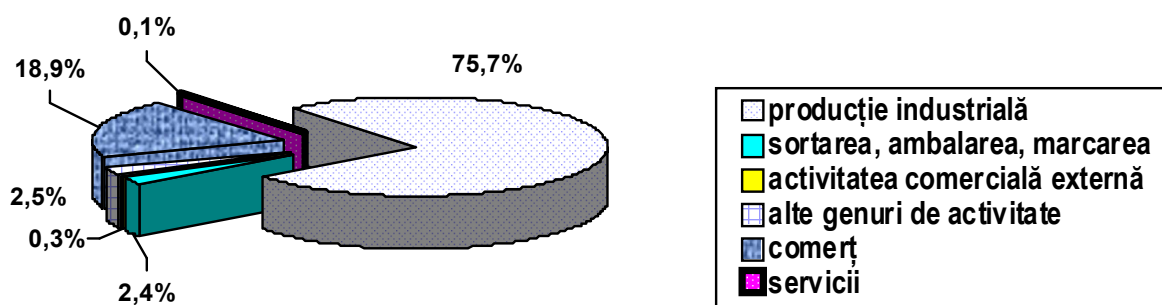
Volumul total de investiții în zona liberă, de la începutul activității acesteia, constituie 51,9 mil. dolari SUA (dintre care în perioada de gestiune rezidenții au investit în fondurile fixe proprii 1,64 mil. dolari SUA).

Volumul total al mărfurilor produse și serviciilor prestate în zona liberă în anul 2011 a constituit, în prețuri curente, 499,8 mil. lei, iar calculând pe 1 ha al suprafeței zonei libere constituie 17 mil. lei, acesta fiind unul dintre cei mai înalți indicatori dintre toate zonele libere.

Activitatea de producție a devenit predominantă printre celelalte genuri de activități desfășurate de rezidenții zonei libere. Ponderea acestei activități în structura genurilor de activitate s-a majorat de la 10,7% în anul 1999 până la 75,7% în anul 2011. Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în anul 2011 s-a majorat până la 378,4 mil. lei (în anul 2010 – 321,4 mil. lei), dintre care livrările la export au constituit 194 mil. lei sau 51,3% din volumul total.

În 2011 rezidenții zonei libere au produs 813,4 mii dal vin din struguri, 79,3 mii dal divin, 363,3 mil. unități articole din plută pentru îmbuteliere băuturilor alcoolice, 1,6 mii tone peliculă polimeri, aparate electronice și arzătoare de gaz în sumă de 2,1 mil. lei, mobilă în sumă de 1,6 mil. lei etc.

Figura 4. Ponderea genurilor de activitate desfășurate în ZAL "Expo-Business-Chisinau" în anul 2011

Atît după volumul activității economice, cît și după numărul rezidenților, ZAL "Expo-Business-Chișinău" este una dintre cele mai importante.

La finele perioadei de gestiune, în zona liberă erau înregistrați 60 de rezidenți (circa 37% din numărul total al rezidenților zonelor libere din Republica Moldova), ale căror întreprinderi încadrau 1021 persoane.

Este de menționat, că atragerea noilor rezidenți în zona liberă a devenit problematică. În legătură cu încetarea înainte de termen a activității subzonei "Valea Morilor", legislația interzice înregistrarea în subzonă a noilor rezidenți, iar teritoriul subzonei "Sud-Est", unde sînt amplasate capacitățile esențiale de producere și infrastructura acesteia, este practic valorificat și nu mai pot fi înregistrați noi rezidenți.

În legătură cu majorarea volumului producției livrate de către rezidenții zonei libere spre export, volumul impozitelor și taxelor colectate în anul 2011 s-a majorat față de anul 2010 cu 26%, constituind 92,6 mil. lei. Concomitent, zona liberă din Chișinău continuă să rămîne cel mai mare contribuabil dintre toate zonele economice libere (52,6% din volumul total al impozitelor și taxelor vărsate în buget).

Ulterior, Administrația zonei libere trebuie să întreprindă măsuri de asigurare a sporirii intensității activității zonei libere în baza potențialului disponibil al rezidenților și a optimizării utilizării terenurilor arendate de către ei.

ZAL "Tvardița"

Zona Antreprenoriatului Liber "Tvardița" și-a început activitatea în anul 1996. Inițial, teritoriul zonei libere ocupa 51,1 ha, avînd în componența sa circa 10 subzone. Însă, luînd în considerare potențialul zonei, de asemenea reieșind din necesitatea dezvoltării și gestionării complexe a teritoriului, suprafața acesteia a fost redusă pînă la 3,57 ha.

La moment, funcția de Administrator principal este exercitată de către Constantin Maslincov. Numărul personalului Administrației în anul 2011 a constituit 2 de persoane.

Tot teritoriul zonei libere dispune de îngrădire sigură, iar regimul de trecere se respectă pe deplin.

Actualmente, în zona liberă sînt înregistrați 5 rezidenți. Numărul total al salariaților, la 1 ianuarie 2012, a constituit 283 de persoane.

De la începutul activității zonei libere de către Administrație și rezidenți au fost investite în fondurile fixe ale întreprinderilor și în dezvoltarea infrastructurii zonei libere 12,8 mil. dolari SUA, inclusiv 246 mii dolari SUA în anul raportat. Toate investițiile au fost efectuate în fabricarea producției industriale, care este unicul gen de activitate desfășurat în zona liberă.

Volumul vânzărilor producției industriale în 2011 a sporit nesemnificativ (cu 2,7% în prețuri curente) față de nivelul anului precedent și a constituit 257,2 mil. lei. Concomitent, acest indicator, calculînd pe 1 ha al suprafeței zonei constituie 72,2 mil. lei și este cel mai înalt dintre toate zonele libere.

Rezidenții au produs 226 mii dal divin, 37,9 mii dal distilate pentru divin, 4,7 mii dal vin din struguri, etc.

Cei mai importanți rezidenți ai zonei libere sînt ÎM "Золотой Аист" SRL și ÎCS FVC "Молдавский стандарт" SRL, fiind totodată și nucleul zonei libere. Aceste întreprinderi au fost înregistrate în calitate de rezident în luna mai 1997 și în luna octombrie 1999, respectiv. Pe parcursul anilor acestea au construit edificii noi, care au fost echipate cu utilaj modern, au investit mijloacele financiare considerabile atît în infrastructura proprie (a fost montată o centrală electrică diesel, au fost construite două cazangerii care funcționează pe bază de gaz și o sondă arteziană), cît și în infrastructura zonei libere. În afară de aceasta, a fost construită o conductă de gaze cu lungimea de 175 m, prevăzută pentru necesitățile proprii și pentru populația satului, precum și a fost asigurată modernizarea stației de epurare din s. Tvardița.

În rezultat, aceste întreprinderi au început să fabrice producție de înaltă calitate. Este necesar de a releva rolul important al rezidenților ZAL „Tvardița” în indicii social-economici ai raionului Taraclia. Actualmente, aceștia sînt agenți economici de bază ai raionului.

În anul 2011 rezidenții zonei libere au achitat 3,3 mil. lei diverse impozite și taxe, inclusiv 1,6 mil. lei defalcări la asigurarea socială și medicală obligatorie și 1 mil

lei proceduri vamale. Rezidenții nu au datorii față de stat. Însă, față de Administrație există datorii privind plățile zonale, care au crescut pe parcursul anului 2011 de la 456 mii lei până la 618 mii lei.

Administrația zonei libere trebuie să se concentreze asupra îndeplinirii de către rezidenți a proiectelor investiționale proprii.

ZAL "Parcul de producție "Taraclia"

Zona Antreprenoriatului Liber "Parcul de producție "Taraclia" a fost deschisă în anul 1999. Zona liberă este amplasată pe un teritoriu compact cu o suprafață de 36 ha.

Începând cu luna ianuarie 2012, în funcție de Administrator principal a fost numit dl Vladimir Tauci.

Numărul angajaților Administrației la sfârșitul perioadei de gestiune a constituit 3 persoane. Costul total al activelor aflate la balanța Administrației a constituit la finele anului 4,5 mil. lei. Administrația dispune de 2,72 mii m² de clădiri și construcții.

Veniturile de facto ale Administrației în anul 2011 au însumat 398,6 mii lei, majorându-se în comparație cu anul precedent cu 9,7%. Sursa principală a veniturilor este taxa zonală (281 mii lei) și plata pentru arendă (100,9 mii lei).

Cheltuielile administrației în anul trecut au fost estimate la 334 mii lei, dintre care numai 129 mii lei au fost orientate spre întreținerea Administrației, pentru pază 24,7 mii lei, pentru scopuri gospodărești – 77,5 mii lei.

Datoriile rezidenților zonei libere față de buget în anul trecut au fost stinse definitiv, însă cele față de Administrație s-au majorat (de 1,2 ori și au constituit 1202,4 mii lei).

În prezent, în zona liberă sînt înregistrați 8 rezidenți, dar majoritatea acestora nu activează. În ansamblu, în zona liberă s-a creat o situație critică, pe parcursul perioadei de raportare fabricarea producției industriale nu a fost restabilită.

Numărul total al lucrătorilor la finele anului constituie numai 18 de persoane. Volumul total de investiții în zona liberă, de la începutul activității acesteia, constituie 15,1 mil. dolari SUA, însă în ultimii ani investiții practic nu au fost efectuate.

În anul 2010 producția industrială a fost stopată în legătură cu falimentul celui mai important rezident - SA "Santek", (producerea plăcilor din ceramică). La sfârșitul anului 2010 activele și datoriile întreprinderii "Santek" au fost răscumpărate de către un nou rezident "Ispan Lux" SRL în vederea restabilirii producerii plăcilor din ceramică. Însă, rezidentul dat nu a reușit să-și onoreze obligațiile sale de concurs, din cauza existenței problemelor cu conectarea la rețelele electrice "RED Union Fenosa" SA.

În cadrul efectuării activității comerciale externe în anul 2011 volumul vânzărilor nete a depășit 426 mil. lei, majorându-se timp de un an de 4 ori. La fel, rezidenții au oferit diverse servicii cu plată în valoare de 1,8 mil. lei.

Suma totală a impozitelor și taxelor transferate de către rezidenții zonei libere în anul 2011, de asemenea, s-a majorat de 2,5 ori și a constituit 1,9 mil. lei.

În anul 2012 Administrația zonei libere trebuie să continue depunerea eforturilor orientate spre reanimarea producerii plăcilor din ceramică (care este una din activitățile de bază în zona liberă) și altor proiecte industriale, precum și să întreprindă măsuri suplimentare în privința atragerii noilor rezidenți.

ZAL "Parcul de producție "Valkaneș"

Zona liberă a fost deschisă în anul 1999. Teritoriul acesteia are o suprafață de 122,3 ha și este format din 2 subzone. Începând cu luna august 2000 funcția de Administrator principal este exercitată de către Gheorghe Cerven.

În prezent, numai pe teritoriul unei subzone se desfășoară activitate de antreprenariat. Subzona în cauză are o suprafață totală de 44 ha, al cărei hotar este împrejmuit cu gard și păzit de paza de stat. Pe teritoriul ei funcționează 2 puncte de control vamal.

În componența Administrației la sfârșitul perioadei de gestiune lucrau 4 persoane. Proprietatea Administrației la 1 ianuarie 2012 era estimată la 1,2 mil. lei.

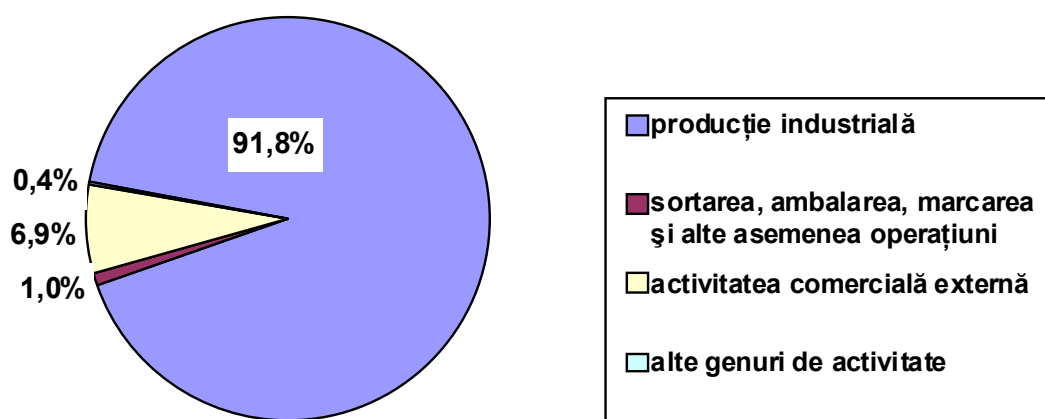
Veniturile Administrației au constituit 984,7 mii lei, majorându-se în comparație cu anul precedent de 1,2 ori. Sursele principale ale veniturilor Administrației sînt taxele zonale (353,7 mii lei), plățile pentru arendă (343,3 mii lei) și plățile obligatorii (200,8 mii lei).

Cheltuielile Administrației au constituit (908,6 mii lei), fiind repartizate pentru întreținerea aparatului Administrației (242,5 mii lei), scopuri gospodărești (147 mii lei), paza perimetrul zonei libere (151,5 mii lei), plata pentru creditul bancar (174 mii lei).

La sfârșitul anului de gestiune în zona liberă erau înregistrați 28 de rezidenți. Numărul angajaților rezidenților, conform datelor la sfârșitul anului 2011, a constituit 230 de persoane, micșorându-se cu 24% în comparație cu sfârșitul anului 2010.

De la începutul activității zonei libere au fost atrase investiții în valoare de 11,4 mil. dolari SUA inclusiv 0,4 mil. dolari SUA în anul raportat.

Figura 5. Ponderea genurilor de activitate desfășurate în ZAL PP "Valkaneș" în anul 2011

Genul de activitate prioritar în zona liberă este producția industrială.

În anul 2011 volumul vânzărilor nete ale producției industriale a constituit 222,6 mil. lei (în prețuri curente) sau cu 6,8% mai mult față de anul precedent. Această creștere este condiționată de majorarea livrărilor păcurii în țările UE de 4,7 ori. Ponderea producției industriale, fabricate în zona liberă a constituit 91,8% din volumul total al mărfurilor și serviciilor.

Producția de bază a zonei libere este vinul din struguri, care în anul 2011 a fost produs în volum de 0,33 mil. dal. Cel mai important rezident al zonei libere - “DK Intertrade” SRL, reprezintă un complex modern de prelucrare, păstrare și îmbuteliere a vinurilor de elită din struguri, cultivate în zona sudică, care este o zonă cu cele mai bune condiții pentru cultura viței de vie. Toată producția fabricată a fost exportată.

În afară de aceasta, în zona liberă a fost produs ulei tehnic, care în anul de referință a constituit 5,1 mii tone și păcură în volum de 2,1 mii tone, în întregime orientate către UE.

Actualmente, 9 rezidenți dețin autorizații vizînd efectuarea genului de activitate ”sortarea, ambalarea, marcarea și alte operațiuni față de mărfurile transportate prin tranzit prin teritoriul Republicii Moldova”. Volumul vânzărilor nete în perioada dării de seamă a constituit 2,4 mil. lei, majorîndu-se în comparație cu anul precedent de 10,5 ori.

În cadrul efectuării activității comerciale externe în anul 2011 volumul vânzărilor nete a constituit 16,6 mil. lei. Volumul serviciilor prestate în cadrul altor genuri auxiliare de activitate a constituit 0,9 mil. lei.

Volumul total al impozitelor și taxelor transferate de către rezidenții zonei libere în anul 2011 a constituit 5,2 mil. lei sau cu 14,6% mai mult față de nivelul anului 2010. Totodată, au crescut nesemnificativ, cu 1,1 mii lei datoriile rezidenților față de buget, constituind la finele perioadei de gestiune 12,7 mii lei.

Luînd în considerație situația existentă, Administrația zonei libere trebuie să întreprindă măsurile necesare privind valorificarea teritoriului zonei libere și dezvoltării infrastructurii. De asemenea, este necesar de a reduce dependența zonei libere de activitatea celor mai mari doi rezidenți din contul atragerii noilor investitori. În afară de aceasta, întru executarea legislației în vigoare și prevederilor contractelor încheiate cu rezidenții, trebuie de exclus rezidenții ce nu efectuează activitate în zona liberă.

ZAL "Parcul de Producție "Otaci-Business"

Zona Antreprenoriatului Liber "Parcul de Producție "Otaci-Business" a fost deschisă în anul 1999. După modificarea în anul 2006 a configurației acesteia, suprafața zonei libere s-a micșorat de la 94,12 ha pînă la 34,19 ha și este constituită din două subzone.

În perioada 2003-2006 în rezultatul interzicerii unor proiecte investiționale, legate de fabricarea alcoolului etilic, precum și din cauza problemelor vis-a-vis de

realizarea altor proiecte, zona liberă nu a funcționat.

În aprilie 2006 în funcție de administrator principal al Zonei Antreprenoriatului Liber "Parcul de Producție "Otaci-Business" a fost numit dl Victor Gîncu. Administratorul principal a exclus, din Registrul rezidenților, pe rezidenții ce nu și-au onorat obligațiile contractuale și nu dispuneau de echipament. În anul 2006 de către Administrație au fost excluși 5 rezidenți, altuia i-a fost retrasă autorizația privind efectuarea activității de întreprinzător. Monitorizarea activității rezidenților a fost continuată și în anul 2011, când au fost excluși încă 2 rezidenți. Concomitent, în anii 2007- 2011 au fost înregistrați 10 rezidenți noi.

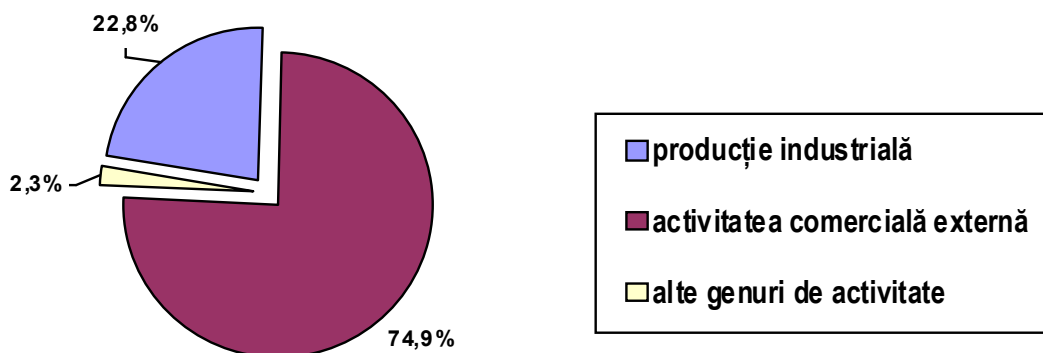
Volumul total al mărfurilor produse și serviciilor prestate în zona liberă a constituit mai mult de 24 mil. lei (în prețuri curente) sau de 1,2 ori mai mult decât în anul 2010, dintre care volumul producției industriale se estimează la 5,6 mil. lei (o creștere de 1,9 ori).

Partea cea mai însemnată a producției industriale fabricată în zona liberă a fost articolele de mobilă și combustibil alternativ **"BIO-100"**.

În afară de producția industrială, rezidenții efectuează genuri auxiliare de activitate (activitate de arendă, servicii comunale), volumul cărora a constituit în anul 2011 circa 0,6 mil. lei și activitatea comercială externă, cota-parte a căreia în anul 2011 a constituit 74,9%.

Investițiile rezidenților, de la începutul activității zonei libere constituie 3,3 mil. dolari SUA sau cu 5,2% mai mult decât la sfârșitul anului 2010.

Figura 6. Ponderea genurilor de activitate desfășurate în ZAL PP "Otaci-Business" în anul 2011

Suma totală a impozitelor și taxelor calculate de către rezidenți pentru transferarea în buget în anul 2011 a constituit 2,1 mil. lei, majorându-se în comparație cu anul precedent cu 41,8%.

În anul curent, una din sarcinile primordiale ale Administrației, este atragerea noilor investitori și susținerea rezidenților în realizarea proiectelor investiționale existente.

ZEL "Ungheni-Business"

Zona Economică Liberă "Ungheni-Business" a fost deschisă la 15 mai 2003. Teritoriul acesteia are o suprafață de 42,34 ha, divizată în câteva subzone.

Din luna februarie 2009 în funcție de Administrator principal este numită dna Natalia Iepuraș.

În cadrul Administrației la 1 ianuarie 2012 activau 14 angajați.

La finele anului de gestiune bunurile aflate în proprietatea Administrației alcătuiau 4,6 mil. lei, inclusiv 2,1 mii m² clădiri și construcții.

Veniturile Administrației în anul 2011 au constituit circa 3,5 mil. lei, inclusiv plățile obligatorii - 201 mii lei, taxele zonale - 2587 mii lei, plata pentru arendă - 571 mii lei.

Cheltuielile Administrației au constituit 3,6 mil. lei. Cele mai esențiale cheltuieli ale Administrației (circa 82% din volumul total al cheltuielilor) au fost repartizate pentru întreținerea aparatului (1364,8 mii lei), paza perimetrului zonei libere (305,9 mii lei), dezvoltarea infrastructurii zonei libere (1307,1 mii lei).

Datoriile rezidenților față de Administrație în anul 2011 s-au majorat cu 32,5%, totuși rămân destul de mare, alcătuind 1,7 mil. lei. Una dintre sarcinile principale ale Administrației este lichidarea datoriilor rezidenților.

Pe parcursul anului Administrația a monitorizat activitatea rezidenților, inclusiv realizarea de către aceștia a proiectelor investiționale. Prin urmare, a fost retras statutul de rezident al zonei libere la 2 agenți economici.

În afară de aceasta, pe parcursul anului 2011 Administrația zonei libere a efectuat o serie de lucrări și investiții în scopul asigurării și îmbunătățirii condițiilor,

pentru buna desfășurare a activității economice a rezidenților ZEL „Ungheni - Business”, și anume:

- au fost efectuate lucrări de renovare a fațadei blocului Administrativ, în cuantum de - 728,8 mii lei;
- a fost efectuată repararea și renovoarea gardului ce constituie perimetrul zonei libere, în valoare de - 40,9 mii lei;
- au fost întreprinse lucrări de amenajare a teritoriului – 125,5 mii lei;
- a fost procurat un autoturism pentru deservirea zonei libere – 411,9 mii lei etc.

În activitatea sa Administrația promovează imaginea zonei libere, prin prezentare de informații solicitate de către potențialii investitori, rezidenți, persoane interesate în conlucrare și colaborare cu ZEL “Ungheni-Business”. Așadar, a fost publicată o serie de articole informative în presa și pe pagina WEB a ZEL „Ungheni-Business” (www.freezone-ungheni.md), în care au fost prezentate informații cu privire la rezultatele activității zonei libere precum și o informație mai amplă privind facilitățile zonale, avantajele, garanțiile și condițiile de investire în zona economică liberă.

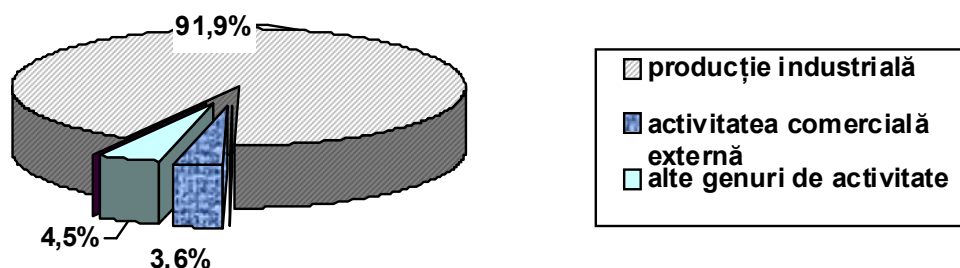
La 1 ianuarie 2012, pe teritoriul zonei libere erau înregistrați 38 de rezidenți, dintre care întreprinderi cu capital din Italia, Austria, România, Rusia și Belgia. În 2011 au fost înregistrați 6 rezidenți noi. La sfârșitul anului 2011, în cadrul întreprinderilor rezidenților activau 1943 de persoane.

Volumul total de investiții în zona liberă, conform situației la 1 ianuarie 2012, a atins nivelul de 36,1 mil. dolari SUA, din care 4,4 mil. dolari SUA au fost investite în anul 2011. Principală direcție a investițiilor – producția industrială.

Din cele 52 de autorizații eliberate de către Administrație la efectuarea activității în zona liberă, 25 au fost eliberate pentru producția industrială, 5 pentru sortarea, ambalarea, marcarea și alte operațiuni cu mărfurile tranzitate prin teritoriul vamal al Republicii Moldova, 15 pentru genuri auxiliare de activitate, 7 pentru activitatea comercială externă.

Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în anul 2011 a constituit 927,1 mil. lei (în prețuri curente), majorându-se cu 69,2% față de anul 2010, fiind cel

Figura 7. Ponderea genurilor de activitate desfășurate în ZEL "Ungheni-Business" în anul 2011

mai semnificativ dintre toate zonele libere (46,2%).

Cea mai mare parte a producției industriale, circa 88%, a fost exportată, iar pe teritoriul Republicii Moldova a fost livrat 3%.

Pe parcursul anului 2011 rezidenții zonei au vândut mobilă în valoare de 48,7 mil. lei (o creștere de 2,9 ori), covoare în valoare de 2,8 mil. m², huse pentru scaune de automobil în număr de 2,3 mil. buc (o creștere de 2,9 ori). De asemenea, s-a vândut lacuri, vopsele, palete din lemn, mozaică din plăci ceramice etc.

În perioada de gestiune a fost practic stopat genul de activitate "sortarea, ambalarea, marcarea și alte operațiuni față de mărfurile transportate prin tranzit prin teritoriul Republicii Moldova", al cărui volum a constituit 14 mii lei.

Totodată, activitate comercială externă s-a dezvoltat cu ritmuri rapide, sporind de la 17,8 mil. lei în 2010 până la 36,4 mil. lei sau de 2 ori în 2011.

Volumul altor genuri auxiliare de activitate a constituit 46 mil. lei.

Suma totală a impozitelor și taxelor calculate de către rezidenți pentru transferarea în buget în anul 2011 a constituit 36,5 mil. lei sau 123,4% față de anul 2010. Totodată, s-a majorat și volumul datoriilor rezidenților atât față de buget, cât și față de Administrație, constituind 2,4 mil. lei și 1,7 mil. lei, respectiv, iar față de nivelul anului precedent majorarea a alcătuit 117% și 132,5%.

Ținând cont de potențialul deosebit al zonei libere, Administrația trebuie să elaboreze planuri de dezvoltare pentru toate subzonele și să întreprindă măsurile în vederea dezvoltării ulterioare a infrastructurii în scopul atragerii noilor investitori și realizării proiectelor existente.

ZEL "Bălți"

Zona Economică Liberă "Bălți" a fost deschisă la 27 mai 2010. Teritoriul acesteia are o suprafață de 121,85 ha și este constituită din trei subzone.

Din luna martie 2010 în funcție de Administrator principal este numit Marin Ciobanu. În cadrul Administrației la 1 ianuarie 2012 activau 3 angajați. La finele anului de gestiune bunurile aflate în proprietatea Administrației alcătuiau 628,8 mil. lei.

Veniturile Administrației în anul 2011 au constituit circa 2589,9 mii lei, inclusiv taxele zonale – 2384,2 mii lei și plățile obligatorii – 169,6 mii lei.

Cheltuielile Administrației au fost cu mult mai mici decât nivelul veniturilor și au constituit 1,6 mil. lei. Cele mai esențiale cheltuieli ale Administrației au fost repartizate pentru întreținerea aparatului (499 mii lei), paza perimetrului zonei libere (273,6 mii lei) și plata pentru arendă (106,9 mii lei).

Datoriile rezidenților față de Administrație în anul 2011 au fost lichidate în totalmente, iar față de buget s-au micșorat considerabil cu 66,9% și au constituit 32,8 mii lei.

Teritoriul celor două subzone ale zonei libere este îngrădit și în totalitate ajustat la cerințele legislației în vigoare.

Cît privește teritoriul subzonei nr.3, relatăm că actualmente există un acord preliminar cu unul dintre rezidenții actuali ai zonei libere, care va permite să inițieze dezvoltarea subzonei și punerea în aplicare a proiectului de investiții. De asemenea, investitorii care vor realiza proiecte în subzona respectivă vor crea instalații moderne și bine întreținute, ca urmare va spori atractivitatea investițională pentru companiile care ulterior vor dori să investească în această subzonă.

La 1 ianuarie 2012, pe teritoriul zonei libere erau înregistrați 12 rezidenți, dintre care întreprinderi cu capital din Austria, România și Republica Moldova.

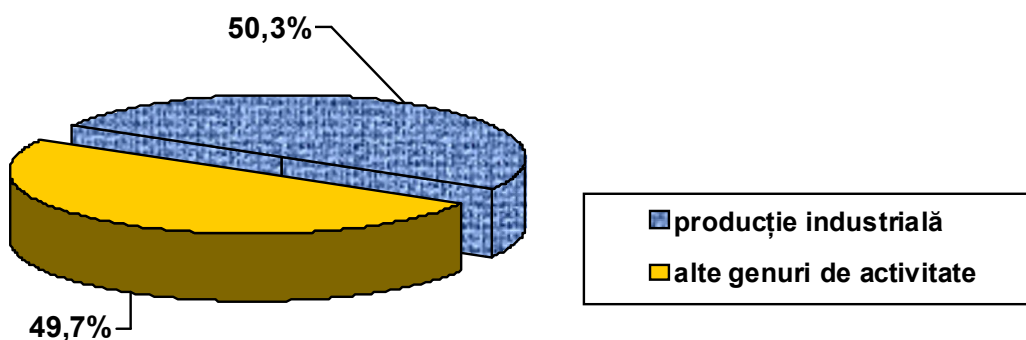
La sfârșitul anului 2011, în cadrul întreprinderilor rezidenților activau 2256 de persoane. Volumul anual al salariului calculat a constituit cca. 117 mil. lei. Datorii la salariu rezidenții nu au. Salariul mediu lunar al unui angajat a constituit 4870 lei.

La 1 ianuarie 2012, volumul total de investiții în zona liberă a atins nivelul de 15,3 mil. dolari SUA. Principală direcție a investițiilor – producția industrială. A fost construită o uzină modernă, bazată pe tehnologii avansate, inclusiv cu o infrastructură aferentă potrivit cerințelor internaționale.

Din cele 12 de autorizații eliberate de către Administrație la efectuarea activității în zona liberă, 2 au fost eliberate pentru producția industrială, 9 pentru genuri auxiliare de activitate.

Volumul vânzărilor nete ale producției industriale în anul 2011 a constituit 216,1 mil. lei (în prețuri curente).

Figura 8. Ponderea genurilor de activitate desfășurate în ZEL "Bălți" în anul 2011

Toată producția industrială a fost exportată. Pe parcursul anului 2011 rezidentul zonei libere ÎCS „DRA Draexlmaier” SRL a produs cablaj electric pentru autoturisme.

Volumul *altor genuri auxiliare* de activitate a constituit 213,6 mil. lei. genurile de activitate principale sînt construcție (183,6 mil. lei), alimentație publică (4,0 mil. lei) și arendă (21,7 mil. lei).

Suma totală a *impozitelor și taxelor* calculate de către rezidenți pentru transferarea în buget în anul 2011 a constituit 34,5 mil. lei.

Actualmente, sarcina primordială a Administrației constă în acordarea suportului companiei ÎCS „DRA Draexlmaier” SRL în vederea realizării proiectelor investiționale ale acesteia, precum și în căutarea investitorilor strategici pentru subzona nr.3.